

Dossier Biodiversiteit

Nagoya Protocol

Goede implementatie in Europa noodzakelijk

Plantenveredeling zorgt voor nieuwe plantenrassen met betere eigenschappen voor boer/teler, verwerker en consument. Hiervoor wordt genetische variatie uit bestaande rassen, de natuur en genenbanken gebruikt. Toegang tot deze genetische bronnen moet goed geregeld zijn voor een verdere verduurzaming van de land- en tuinbouw. Nieuwe biodiversiteitsregelgeving in de EU op basis van het Nagoya Protocol dreigt deze toegang te complex te maken. Het risico van minder gebruik van genetische bronnen is afnemende innovatie en verschraving van genetische diversiteit.

Plantum begrijpt de internationale noodzaak voor regels over toegang. Deze moeten uitvoerbaar zijn en

gebruik van biodiversiteit stimuleren. Plantum pleit daarom voor een lichte regeldruk gekoppeld aan een hoge mate van juridische zekerheid voor zowel de gebruiker als de aanbieder. Regels met terugwerkende kracht en die tot in de eeuwigheid consequenties hebben moeten daarom voorkomen worden. Het is essentieel dat de verdelingsvrijstelling gewaarborgd blijft; in andere woorden, er is geen noodzaak voor een verzoek of overeenkomst voor gebruik. Het FAO verdrag over biodiversiteit voor voedsel en landbouw (IT PGRFA) omvat een goed werkbaar toegangssysteem voor de plantenveredeling onder redelijke en duidelijke condities.

Genetische bronnen: basis voor plantenveredeling

Biodiversiteit, en in het bijzonder de genetische diversiteit binnen de gewassen en hun nauw verwante soorten, is het uitgangsmateriaal voor plantenveredeling. In de meeste gevallen worden moderne rassen (ook die van concurrenten via de veredelingsvrijstelling) als basis gebruikt voor het veredelen van een nieuw plantenras. In minder dan 10% en bij veel gewassen minder dan 5% van de gevallen worden ook oude (land)rassen of wilde verwanten van cultuurgewassen gebruikt. Dit heeft meestal tot doel om een specifieke eigenschap, bijvoorbeeld een resistentie tegen een plantenziekte, op te sporen en vervolgens in moderne rassen in te kruisen via een vaak lang en moeizaam proces. Toegang tot genetische bronnen is dus essentieel voor innovatie in plantenveredeling, die op haar beurt weer aan de basis staat van een duurzame land- en tuinbouw, voedselzekerheid en betere producten voor consumenten en industrie.

Regels voor uitwisseling complex

Biologische diversiteit is in internationale verdragen gebracht onder de nationale soevereiniteit van de landen waar die diversiteit zich van nature ontwikkeld heeft. Landen mogen toegang tot die genetische bronnen koppelen aan voorwaarden, maar hebben de verplichting de biodiversiteit te beschermen en het duurzaam gebruik te stimuleren. Daarnaast kunnen lokale en inheemse gemeenschappen rechten doen gelden op de genetische bronnen, afhankelijk van nationale wetgeving. De uitvoering van de Conventie inzake Biologische Diversiteit (CBD, 1993) is voor veel landen zeer complex gebleken. Na vele jaren onderhandelen geeft het Nagoya Protocol landen nu richting aan de ontwikkeling van toegangssystemen. Bestaande specialistische toegangssystemen dienen hierin te worden erkend.

In 1983 werd al erkend dat toegang tot genetische bronnen essentieel is voor voedselzekerheid. Daarom zijn binnen de FAO in 2001 afspraken gemaakt over toegang tot genetische bronnen, middels de International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture (IT PGRFA). Binnen dit verdrag kan genetisch materiaal van 64 voedselgewassen onder een standaard-contract uitgewisseld worden. Veel groente- en alle siergewassen vallen helaas (nog) niet onder deze regeling. Echter maken sommige genenbanken ook die gewassen beschikbaar onder dezelfde condities. Dit is een pragmatische aanpak die zeer nuttig is gezien de afhankelijkheid die er tussen landen bestaat. (zie onderstaand schema)

Werkbare regels noodzakelijk

De implementatie van wetgeving over toegang tot genetische bronnen dreigt voor de plantenveredeling onacceptabele barrières op te werpen door terugwerkende kracht in te stellen en de verplichting gegevens eeuwig te bewaren. Verder wordt de veredelingsvrijstelling ondermijnd. Dit zal leiden tot minder gebruik van nieuwe genetische bronnen en daarmee ten koste gaan van de vooruitgang in productkwaliteit, opbrengstpotentieel en verduurzaming van de teelten. Plantum is dan ook van mening dat toegangssystemen voor genetische bronnen in de plantenveredeling een ruime toegang moeten koppelen aan lichte regelgeving en een hoge mate van juridische zekerheid voor hen die genetische bronnen gebruiken en hen die ze beschikbaar stellen. Terugwerkende kracht in regelgeving moet daarom vermeden worden. Belangrijk is ook dat de in plantenveredeling veel gebruikte veredelingsvrijstelling gehandhaafd blijft zonder aanvullende verplichtingen. De IT PGRFA en het daarmee samengaande standaardcontract is een goed instrument. Het is belangrijk dat de Europese Commissie, die nu bezig is met de implementatie van het Nagoya Protocol, voldoende ruimte laat voor de IT PGRFA die zij al eerder geratificeerd heeft en deze ook nadrukkelijk erkent. Plantum pleit daarom voor een goede integratie in de nieuwe regelgeving.

Land	Afhankelijkheid (in %)	Belangrijkste bron van energievoorziening	Primaire gebied diversiteit van gewassen
China Japan Korea	46 – 55 43 – 61 30 – 54	Niet-inheems: tarwe, suiker, maïs, aardappel Inheems: rijst, soja	Oost-Azië: rijst, soja, sinaasappel, <i>Brassica</i> , gierst, thee, ui
Bangladesh India Nepal	14 – 21 35 – 47 47 – 57	Niet-inheems: tarwe, maïs Inheems: rijst, suikerriet, gierst	Zuid-Azië: rijst, banaan, suikerriet, sesam, gierst, <i>Brassica rapa</i> , <i>B juncea</i>
Kenia Zuid-Afrika Ethiopië	89 – 98 90 – 98 28 – 56	Niet-inheems: <i>Phaseolus</i> , maïs, zoete aardappel, aardappel, cassave, (bak)banaan, tarwe rijst Inheems (voor Ethiopië): teff, <i>Avena Abyssinian</i> , <i>Brassica carinata</i>	Oost- en Zuid-Afrika: sorghum, gierst, jam
Brazilië Andesregio Argentinië Colombia	81 – 94 89 – 95 84 – 94	Niet-inheems: tarwe, suiker, rijst, maïs, soja, (bak)banaan Inheems: aardappel, <i>Phaseolus</i> (voor Andesregio), cassave (voor Brazilië)	Andesregio: ananas, pinda, zoete aardappel, tomaat, cacao, <i>Phaseolus</i> , aardappel, cassave
VS Canada	77 – 100 84 – 99	Niet-lokaal: tarwe, suiker, soja, aardappel, maïs, gerst, rijst, pinda	Noord-Amerika: zonnebloem

Bijdrage aan de onderlinge afhankelijkheid van landen op het gebied van plantaardige genetische bronnen, Source Palacios 1998

adres Vossenburchkade 68, 2805 PC Gouda
telefoon 0182 68 86 68 fax 0182 68 86 67
email info@plantum.nl website www.plantum.nl

Plantum is de branchevereniging voor bedrijven in de sector plantaardig uitgangsmateriaal. De bedrijven zijn actief in veredeling, vermeerdering en opkweek van zaden, ballen, knollen, stekken en jonge planten van land- en tuinbouwgewassen.